

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 7. desember 2023 truffet vedtak i

Sak nr: 23-048 (arkivnr: 23/673)

Saken gjelder: Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Thorstein Funderud Skogvang (leder)
Anne Gro Aanensen Kleven
Ketil Myhre
Eva Albertsen Malt
Heidi Blom

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.

Vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold hvor klager ikke har klagerett og i den grad den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har anledning til å vurdere.
2. Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha optrådt i strid med god dommerskikk

Innledning:

A klaget 11. april 2023 på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Tilsynsutvalgets sekretariat varslet mulig avvisning av klagen, noe klager har uttalt seg til. Klagen er forelagt innklagede, som ga uttalelse 30. august 2023. Klager har i tiden etter supplert klagen i flere skriv. Sorenskriver C ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

X tingrett mottok begjæring om bevissikring utenfor rettssak 19. mai 2020. Retten innvilget bevissikring ved kjennelse 4. juni 2020. Klager, som ikke var part i saken, pretenderte i skriv av 21. august 2022 til retten, at han var direkte berørt av rettens avgjørelse ved at mange dokumenter var hans eiendom og underlagt taushetsplikt. Klager ba om å få innsyn i saken og få oversendt sakens dokumenter for gjennomgang. Tingretten stadfestet sin kjennelse av 4. juni 2020 etter muntlig forhandling 22. august 2022 i kjennelse 5. september 2022. Den 30. november 2022 oppnevnte tingretten sakkyndige som skulle gå gjennom de sikrede bevisene. Klager rettet ny henvendelse til retten 20. februar 2023 da første skriv ikke var besvart. Da heller ikke dette ble besvart, klaget klager på dommeren til Tilsynsutvalget.

En av partene i den underliggende saken fremsatte klage mot dommeren den 19. august 2022 (TU-sak 22-064). Klagen rettet seg mot dommerens saksbehandling, herunder i forhold til spørsmålet om stansing av saken. Ved Tilsynsutvalgets vedtak av 30. september 2022 ble klagen avvist under henvisning til at utvalget ikke kan ta stilling til dommerens vurderinger under saksforberedelsen eller rettslige vurderinger knyttet til tvistelovens bestemmelser om stansing.

Samme klager sendte inn ny klage mot dommeren 21. mars 2023 (TU-sak 23-044). De delene av klagen som gjaldt saksbehandlingen og brudd på taushetsplikten, ble avvist. Den delen av klagen som gjaldt at dommeren hadde unnlatt å svare på klagers henvendelser av 21. august 2022 og 20. februar 2023 ble realitetsbehandlet. Utvalget bemerket at dommeren burde besvart den siste henvendelsen. Etter en konkret vurdering konkluderte utvalget med at denne unnlattelsen ikke oversteg terskelen for å reagere med disiplinærtiltak.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Proessen, som blant andre rettet seg mot en død person, var ulovlig. Det var derfor feil å beslutte bevissikring og la oppnevne sakkyndige.

Retten har unnlatt å svare på klagers skriv av henholdsvis 21. august 2022 og 20. februar 2023.

Dommeren har brutt taushetsplikten i annen sak i foreldretvist, som klager ikke er direkte berørt av, men bør undersøkes av Tilsynsutvalget.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Klagers brev av 21. august 2022 var i innhold og karakter slik at dommeren ikke så det som formålstjenlig eller hensiktsmessig å svare på. Klager var allerede godt informert om saken.

Det var ikke grunnlag eller hjemmel for å sende til klager «alt materiale» i saken, jamfør klagers skriv av 20. februar 2023. Heller ikke dette skrivet fant dommeren at det var formålstjenlig å svare på ut fra brevets karakter og innhold.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptre i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Det er en forutsetning for å få en klage behandlet at klager har klagerett i henhold til domstoloven § 237. I tillegg til sakens parter, advokater, vitner mv., har også andre som er direkte berørt av en dommers opptreden rett til å klage forholdet inn for Tilsynsutvalget, jf. domstoloven § 237 første ledd.

Klager er ikke part i saken hvor det er anført at dommeren har brutt taushetsplikten. Det foreligger heller ikke opplysninger om at klager på annen måte er direkte berørt av det forhold denne delen av klagen gjelder. Klager har dermed ikke klagerett og denne delen av saken kan derfor avvises. Utvalget har vurdert om det er grunnlag for å ta forholdet til behandling av eget tiltak, jf. domstoloven § 237 tredje ledd, uten å finne grunn til det. Den delen av klagen som gjelder brudd på taushetsplikten blir etter dette å avvise.

Klager er heller ikke part i saken om bevissikring utenfor rettssak. Det fremgår imidlertid av begjæringen om bevissikring at den blant annet gjelder dokumenter som gjelder klager og korrespondanse som klager er en del av. Tilsynsutvalget legger derfor til grunn at klager er direkte berørt av de forhold som klagen gjelder, og at han derved har klagerett.

Fristen for å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget er tre måneder etter at forholdet fant sted, eventuelt tre måneder etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet, jf. domstoloven § 237 fjerde ledd. Dersom klagefristen er utløpt, skal klagen som regel ikke tas til behandling. Unntak kan gjøres dersom klager hadde rimelig grunn til å oversitte klagefristen og klagen er fremsatt så snart hindringen opphørte.

Deler av klagen retter seg mot dommerens kjennelse av 5. september 2022 og saksbehandlingen for øvrig. Klager er, som nevnt, ikke part i den underliggende saken og utvalget mangler tilstrekkelige opplysninger til å ta stilling til når klager ble kjent med de forhold disse klagepunktene bygger på. Utvalget finner det derfor mest riktig å legge til grunn at klagen er fremsatt innenfor klagefristen, selv om dette kan synes tvilsomt.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

De deler av klagen som retter seg mot dommerens kjennelse av 5. september 2022 og forhold knyttet til saksbehandlingen, herunder spørsmålet om stansing av saken i medhold av tvisteloven § 16-16, første ledd, bokstav c, faller utenfor det utvalget har anledning til å vurdere. Disse delene av klagen blir derfor å avvise i medhold av domstoloven § 236 fjerde ledd.

Klagen retter seg videre mot at dommeren ikke har svart på klagers brev av 21. august 2022 og 20. februar 2023. Dette er et forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. Utvalget viser særlig til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

For at Tilsynsutvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak må det være påvist konkrete forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne. Videre må dommeren kunne klandres for forholdet og den klanderverdige atferden må overstige en viss terskel.

Det er på det rene at dommeren ikke har besvart klagers brev av 21. august 2022 og 20. februar 2023. I brevet av 21. august 2022, som er sendt retten pr. e-post kvelden før de muntlige forhandlingene, argumenterer klager for at kjennelsen om bevissikring av 4. juni 2020 må oppheves. Videre ber klager om å få tilsendt alt materiale i saken, slik at klager kan ivareta sine rettslige interesser. Endelig ber klager om at retten bekrefter at brevet er mottatt. I brevet av 20. februar 2023 viser klager til at henvendelsen av 21. august 2022 ikke er besvart. Kravet om å få tilsendt alt materiale i saken gjentas, og det bes om at retten bekrefter at brevet er mottatt.

Dommeren har begrunnet den manglende tilbakemeldingen til klager med at henvendelsenes karakter og innhold ikke gjorde det formålstjenlig eller hensiktsmessig å besvare dem. Det er vist til at klager var kjent med kjennelsen av 4. juni 2020, at det skulle avholdes muntlige forhandlinger den 22. august 2022 og at det ikke fantes hjemmel for å etterkomme kravet om å få tilsendt alt materiale i saken.

Tilsynsutvalget tar ved sin vurdering utgangspunkt i at god dommerskikk tilsier at henvendelser til domstolen i en konkret sak bør besvares innen rimelig tid. Det er imidlertid ikke slik at enhver manglende besvarelse av henvendelser til domstolen medfører at det er grunnlag for disiplinærtiltak. Det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Sentrale momenter her vil være henvendelses innhold, tidligere kommunikasjon, forsinkelsens lengde og i hvilken grad dommeren kan klandres.

Utvalget legger til grunn at klager har sendt to brev til retten og at dommeren ikke har besvart noen av dem. Denne saken skiller seg således fra dommerens manglende besvarelse av henvendelser i TU-sak 23-044, hvor dommeren hadde besvart henvendelser fra parten vedrørende samme tema forut for de henvendelser som ikke ble besvart. På den annen side er klager her ikke part i saken. Utvalget deler likevel ikke dommerens oppfatning om at det ikke var formålstjenlig eller hensiktsmessig å besvare noen del av klagers henvendelser. Dette gjelder for det første i forhold til klagers anmodninger om at retten bekrefter å ha mottatt hans henvendelser. Videre mener utvalget at dommeren burde besvart klagers anmodninger om å få innsyn i det materiale som gjaldt ham. Utvalget kan ikke ta stilling til om det var rettslig grunnlag for en slik utlevering. Det er heller ikke nødvendig. Poenget er at dommeren burde tatt stilling til kravet og gitt klager underretning om den vurdering som var foretatt. Dette gjelder i særdeleshet når klager fremsetter sitt krav for andre gang den 20. februar 2023.

Etter en samlet vurdering finner utvalget dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk når han har unnlatt å besvare de to henvendelsene fra klager. Unnlattelsen er av en slik karakter at den overstiger terskelen for disiplinærtiltak. Ved vurderingen er det lagt vekt på sakens karakter,

henvendelsenes innhold og at dommeren ikke har besvart klagers henvendelser på noen måte. Dommerens begrunnelse for at han ikke besvarte henvendelsene er etter utvalgets oppfatning ikke holdbar. Det vises til at klager har fremsatt konkrete krav om utlevering av dokumenter under henvisning til at dette er av betydning for hans rettsstilling. God dommerskikk tilsier at slike henvendelser blir besvart, selv om dommeren skulle mene at kravet ikke kan føre frem. Dommeren kan derfor klandres for sin bevisste passivitet. Videre har utvalget lagt noe vekt på dommerens manglende besvarelse av henvendelser fra en annen aktør i samme sak, slik dette er beskrevet i TU-sak 23-044.

På denne bakgrunn finner Tilsynsutvalget at det er grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak i form av kritikk overfor tingrettsdommer B, jf. domstoloven § 236 andre ledd.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold hvor klager ikke har klagerett og i den grad den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har anledning til å vurdere.
2. Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.